

CZU: 305:331.5

IMPACTUL STEREOTIPURILOR DE GEN ASUPRA PROCESULUI DE REGLEMENTARE JURIDICĂ ÎN CÂMPUL MUNCII

Mariana NISTOR,
doctorand, lector universitar

SUMMARY

A negative influence on the regulation of relationships between men and women have gender stereotypes. This influence manifests in giving and maintaining the inequality between genders on the labour market. Gender stereotypes being in fact social norms attribute a specific form of conduct to genders, which limits genders' rights. It is displayed by a limited access to some workplaces, access to workplaces that are less paid, smaller salaries for the same position etc. In this conditions juridical regulation becomes inefficient, that was demonstrated in the reports related to the problem of gender equality on the labor market in the Republic of Moldova.

Key words: stereotype, gender, egalitate, labour market.

REZUMAT

Un impact negativ asupra reglementării relațiilor dintre bărbați și femei în procesul de muncă îl au stereotipurile de gen. Această influență se manifestă prin redarea și menținerea inegalității relațiilor de gen pe piața muncii. Stereotipurile de gen fiind, în fapt, norme sociale, le atribuie genurilor o anumită formă de conduită, care îi limitează în drepturi. Aceasta se manifestă prin acces limitat la unele locuri de muncă, acces la posturi de muncă care sunt mai puțin plătite, salarii mai mici pentru aceleași posturi de muncă etc. În aceste condiții reglementarea juridică devine ineficientă, fapt care este demonstrat prin rapoartele privitoare la problema egalității de gen pe piața muncii din Republica Moldova.

Cuvinte-cheie: stereotip, gen, egalitate, piața muncii.

Introducere. Societatea modernă, comparativ cu cea tradițională, propagă activ ideea egalității de gen în toate domeniile sale de existență: politic, economic, social și spiritual. Toate aceste tendințe sunt sprijinite de o anumită bază legală. Totodată, reglementarea juridică a relațiilor sociale dintre femei și bărbați continuă a fi neeficientă. Una dintre cauzele acestei probleme sunt stereotipurile de gen, care s-au înrădăcinat adânc în conștiința de masă. Acest fenomen social joacă un rol important în determinarea comportamentului femeilor și bărbaților în societate, perceperea lor reciprocă și, respectiv, relațiile dintre ei.

Materiale utilizate și metode aplicate. Drept bază a elaborării acestui studiu au servit lucrările specialiștilor autohtoni și străini din literatura de specialitate, au fost studiate cele mai recente rapoarte privind domeniul de cercetare. La fel, au fost aplicate așa metode ca: analiza, comparația și conștientizarea logică.

Rezultate obținute și discuții. Stereotipurile de gen au luat naștere ca consecință a formării sistemului de relații dintre genuri încă în perioada preistorică. Sistemul respectiv se carac-

teriza printr-o stabilire strictă a rolurilor îndeplinite de femei și bărbați. Astfel, femeile erau responsabile de îngrijirea copiilor și a gospodăriei. Bărbații, la rândul său, erau îndeletniciți cu vânatoarea și lupta. Aceste condiții au contribuit la formarea anumitor particularități psihologice, care s-au răspândit larg în rândul populației și s-au păstrat pe parcursul dezvoltării societății umane până și în prezent. Conform opiniei socio-biologilor, la etapa aceea, aceste particularități au contribuit la supraviețuirea speciei, ceea ce și le-a asigurat menținerea și transmiterea acestora.

Cu toate că condițiile de existență a societății moderne diferă semnificativ de cele preistorice, stereotipurile de gen continuă să acționeze ca norme sociale, determinând comportamentul femeilor și bărbaților în societate. Mecanismul lor de acțiune constă în presiunea normativă și informațională asupra individului [7, p.14-15; p.18]. Acțiunea presiunii normative se realizează prin tendința femeilor și bărbaților de a corespunde rolurilor de gen pentru a câștiga aprobarea și a evita dezaprobarea socială. Presiunea informațională se manifestă atunci

când începem să considerăm normele de gen ca fiind echitabile.

Sistemul normelor de conduită impune bărbaților și femeilor îndeplinirea rolurilor de gen, formându-se, în acest mod, reprezentările despre feminitate și masculinitate. În acest context, genul este determinat ca fiind un construct socio-cultural, manifestându-se în formă de reprezentări sociale [8, p. 31].

Noțiunile de masculinitate și feminitate sunt niște reprezentări normative despre însușirile somatice, psihice și comportamentale, tradițional considerate specifice femeilor și bărbaților [8, p. 48]. Conform reprezentărilor despre masculinitate, imaginea unui bărbat este asociată cu asertivitatea, competitivitatea, agresivitatea, obiectivitatea, raționalitatea. Totodată, imaginea unei femei include așa trăsături ca, emotivitatea, compasiunea, obediența, pasivitatea, sensibilitatea în relațiile sociale [6, p. 1]. Aceste așteptări sociale stau la baza rolurilor de gen, îndeplinite de femei și bărbați în diferite domenii sociale.

Un alt aspect al stereotipizării de gen constă în fixarea rolurilor sociale după criteriul de sex. Potrivit viziuni-

lor tradiționale asupra rolurilor sociale ale femeilor și bărbaților, femeilor li se atribuie rolurile familiale (mamă, gospodină), iar bărbaților – cele profesionale [8, p. 49].

De asemenea, stereotipizarea de gen se referă și la conținutul activităților, efectuate de bărbați și femei. În conformitate cu perceperea tradițională, munca femeiască trebuie să fie din domeniul expresiv (subordonare, deservire); iar munca bărbătească – din domeniul instrumental (conducere) [8, p. 50].

În acest context putem evidenția faptul că, o asemenea abordare a rolurilor sociale a femeilor și bărbaților acționează în detrimentul atât al dezvoltării personalității acestora și, respectiv, funcționării lor depline în calitate de membri ai societății; cât și al dezvoltării întregii societăți. Noi trăim într-o societate, unde bărbații sunt ocupați cu o activitate, iar femeile – cu alta; unde stereotipurile de gen se consideră înăscute și le considerăm ca fiind echitabile.

Unul dintre cele mai răspândite stereotipuri de gen se referă la fixarea rolurilor profesionale și familiale corespunzător sexului. În conformitate cu acesta, cele mai importante roluri pentru femei sunt cele familiale, iar pentru bărbați cele profesionale. Prin urmare, bărbații sunt apreciați după succesele lor în câmpul muncii, iar femeile după faptul posibilității de întreținere a familiei și îngrijire a copiilor.

Așadar, considerăm că stereotipurile de gen încep încă din familie, când copiii prin intermediul interacțiunii cu părinții și exemplul lor însușesc stereotipurile de gen. Ei încep să observe că femeile și bărbații se comportă diferit, au diverse activități și se interesează de diferite lucruri. Anume din această cauză se formează interesul față de modelele de rol, care au același sex ca și ei, astfel fiind condiționați de a deveni cel mai bun băiat sau cea mai bună fată.

La fel stereotipurile continuă în domeniul educației, unde segregarea de gen se manifestă la toate nivelele de studii. Inegalitatea accentuată de gen în alegerea opțiunilor de continuare a studiilor superioare este determinată, în special, de rolurile de gen. Astfel, băieții tind să aleagă mai mult specialități legate de profilul real

(științe exacte, inginerie, tehnologii de fabricare, etc.), care sunt, de obicei, mai bine plătite; iar fetele optează pentru specializări legate de profilul umanist (filologie, științe politice, sociale, asistență socială etc.), care le-ar permite să combine mai ușor viața profesională cu cea de familie.[3, p.6].

În urma evaluării situației femeilor în Republica Moldova în anul 2013, Comitetul ONU pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor a evidențiat faptul că, stereotipurile de gen sunt una dintre „cauze profunde” ale discriminării femeilor în toate domeniile vieții sociale. În deosebi, a fost remarcată stereotipizarea femeilor în vârstă și a femeilor cu dizabilități [2, p. 119].

Unul dintre domenii, în care discriminarea în baza stereotipurilor de gen continuă să persiste în mod vădit, este domeniul muncii. Conform datelor raportului *Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova*, realizat în anul 2015, în Republica Moldova predomină stereotipul de gen potrivit căruia „femeia trebuie să-și facă timp pentru familie și să renunțe la carieră”, iar bărbatul să asigure familia financiar. Această opinie a fost expusă de 90,5% dintre bărbați și 81,5% dintre femei [1, p. 13].

Perceperea stereotipizată a femeilor limitează participarea lor în condiții egale pe piața muncii. Aceasta se întâmplă atât la etapa angajării la serviciu, cât și în procesul realizării activității profesionale. Cercetările situației pe piața muncii în Moldova au relevat că, bărbații au șanse mai mari de a-și găsi un loc de muncă, femeile adesea rămânând șomere [5, p. 26]. De asemenea, sunt discriminate femeile gravide și cu copii, iar, câteodată, și cele mai tinere din motiv că au șanse să devină însărcinate. Rezultatele cercetării acestei probleme au demonstrat că, în anul 2014 în câmpul muncii au fost încadrate 38,9% dintre femei cu copii de vârstă preșcolară, comparativ cu 58,9% dintre femei fără copii de această vârstă [2, p. 137].

De asemenea, stereotipurile de gen tind să restrângă libertatea femeilor de a alege un loc de muncă dorit. Conform Clasificatorului ocupațiilor din Republica Moldova, femeile nu pot să-și asume anumite roluri.

În urma limitării accesului femeilor

la unele locuri de muncă, ele s-au ales cu cele, care sunt mai puțin plătite. Cercetarea acestei situații a relevat o diferență semnificativă în nivelul de remunerare a femeilor și bărbaților, care constituie 12,4% în favoarea bărbaților [2, p. 141].

Abilitarea femeilor cu posturi de conducere întâlnește o opunere din partea societății, ce este reflectat în ponderea mai mică a acestora în procesul de luare a deciziilor comparativ cu cea a bărbaților. De exemplu, ponderea femeilor - funcționari publici de conducere de nivel superior -este de 37%, iar a bărbaților – 63%. Totodată, ponderea femeilor, care activează în calitate de funcționari publici de execuție este de 73,4%, iar a bărbaților – doar de 26,6% [4, p. 18].

Segregarea de gen pe piața muncii în baza stereotipurilor de gen crează condiții dezavantajoase pentru implicarea activă a femeilor în viața socială. Această situație este agravată de faptul că ea este tolerată și acceptată ca fiind firească, iar efortul implementării principiilor egalității de gen în societate este, în unele cazuri, neînțeleasă. Drept argument pot servi rezultatele cercetării opiniei populației despre egalitatea de gen. În consecință a fost demonstrat că o parte a populației interpretează greșit egalitatea de gen, având ca rezultat o opinie negativă. Bunăoară, 60,8% dintre bărbați și 60,2% dintre femei consideră că angajarea femeilor în câmpul muncii duce la micșorarea numărului de locuri de muncă pentru bărbați [1, p. 56].

Concluzii: Discriminarea după criteriul de gen pe piața muncii se realizează în baza a două feluri de stereotipuri: stereotipuri de statut și stereotipuri comportamentale. Pe stereotipurile de statut se bazează gândirea angajatorilor. Angajatorii percep femeile ca fiind o forță de muncă mai puțin folosite și mai costisitoare, comparativ cu bărbații. Aceasta se explică prin faptul că femeile, în afară de obligațiunile de serviciu, îndeplinesc și cele familiale, de aceea ele nu au timp pentru sarcini adăugătoare, pentru carieră etc. Aceste stereotipuri sunt întemeiate nu doar de tradițiile social-culturale, ci și de beneficiile și garanțiile, acordate femeilor lucrătoare. De asemenea, angajatorii consideră că femeile sunt mai puțin profesioniste, decât bărbații.

Stereotipurile comportamentale determină gândirea lucrătorilor. Spre exemplu, femeile luând în considerare faptul că sunt percepute ca o forță de muncă mai puțin preferabilă, aleg locuri de muncă unde nu concurează cu bărbații. Astfel, femeile, realizând un nivel de activitate economică aproximativ similară cu cea a bărbaților, activează în condiții de segregare orizontală și verticală pe piața muncii.

Ațiunile, întreprinse de către Republica Moldova în scopul asigurării egalității de gen și de șanse în domeniul muncii, au demonstrat că ele nu sunt destul de suficiente și necesită mai mult efort și timp pentru realizare.

Referințe bibliografice

1. *Bărbații și egalitatea de gen în Republica Moldova: În baza metodologiei IMAGES* / Diana Cheianu-Andrei, Iurie Perevoznic, Angelina Zaporozjan-Pîrgari [et al.]; coord.: Diana Cheianu-Andrei; Centrul de Drept al Femeilor, Centrul de Investigații și Consultanță „SocioPolis”. Chișinău: S. N., 2015. 128 p.

2. *De la vorbe la fapte: Combaterea discriminării și inegalității în Moldova*. „Seria Raport de Țară”: 7. Equal Rights Trust în parteneriat cu Asociația „Promo-LEX”. Londra, iunie 2016. 418 p.

3. *Indexul egalității de gen 2017*, Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare, Fundația Est Europeană, 2017. 16 p.

4. *Profilul femeilor în procesul decizional (pe unele domenii profesionale)*/ Viorica Toartă; Biroul Național de Statistică, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Entitatea Națiunilor Unite pentru Egalitatea de Gen și Abilitarea Femeilor (UN Women). Chișinău: S. N., 2016. 36 p.

5. *Raport privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în 2013*, Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova, Chișinău, 2014. 306 p.

6. Stănculescu E. *Stereotipurile de gen din perspectiva cogniției sociale*. Revista Psihologică, t. 55, nr. 3-4, p. 213-226, București, iulie-decembrie 2009.

7. Берн Ш. М. *Гендерная психология*. СПб.: Прайм-Еврознак, 2002. 320 с.

8. Морева Г. И. *Гендерная психология*. Тюмень. Изд-во Тюменского государственного университета, 2013. 184 с.

CZU: 341.123

MISIUNEA ONU ÎN MENȚINEREA PĂCII

Igor SOROCEANU,

student în anul IV, Facultatea de DREPT, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova

REZUMAT

Luând în considerare că în cadrul Organizației Națiunii Unite își desfășoară activitatea cinci entități primordiale, în acest scop ne propunem să atragem o atenție sporită Consiliului de Securitate, care are ca deziderat faptul că actele de terorism reprezintă o amenințare la pacea și securitatea internațională. Iar implicarea sporită a Națiunilor Unite în operațiuni de menținere și impunere a păcii a determinat ca în zona sa de preocupări să se afle tot mai multe atribute, cum ar fi: protecția victimelor războiului, limitarea și interzicerea mijloacelor și metodelor de război, incriminarea crimelor de război, a terorismului internațional și crearea instanțelor penale internaționale.

Cuvinte-cheie: terorism, misiune, pace, securitate, război, stat, drepturile omului.

MISSION DE MAINTIEN DE LA PAIX DE L'ONU

RÉSUMÉ

Prenant en considération que dans le spectre de l'Organisation des Nations Unies agissent cinq entités primordiales, nous voudrions attirer une attention particulière au Conseil de Sécurité, selon lequel les actes de terrorisme son une menace pour la paix et la sécurité internationale. Mais la participation active des Nations Unies dans les opérations de maintien de la paix, a déterminé la présence de plusieurs aspects, dans sa zone d'influence comme, par exemple: la protection des victimes de la guerre, la limitation et l'interdiction des crimes de la guerre, ... , l'incrimination de crimes terroristes internationaux et la création de tribunaux pénaux internationaux.

Mots-clés: terrorisme, mission, paix, sécurité, guerre, état, droits de l'homme.

Introducere. Terorismul internațional reprezintă pentru comunitatea internațională o amenințare complexă și persistentă, care necesită un răspuns explicit și multidimensional la nivel strategic, solicitând astfel o contribuție semnificativă din partea tuturor statelor lumii, și cu precădere de la acele țări care în cursul evoluției lor au avut tangențe cu fenomenul respectiv. Acest pericol a impus redefiniri și întregiri ale conceptului de securitate colectivă în noul context global traversat de întreaga lume. Desfășurarea unor operațiuni militare în comun de către statele implicate în procesul combaterii terorismului internațional, pentru a preîntâmpina izbucnirea unor conflicte în anumite zone în care, eventual, puteau să apară anumite ciocniri militare, este un concept mai vechi. Cu toate acestea operațiunile de menținere a păcii au luat o amploare din ce în ce mai mare

și au dobândit o bază legală după cel de-al doilea război mondial, o dată cu înființarea Organizației Națiunii Unite.

În aceste condiții, „operațiunile de menținere a păcii sunt concepute ca operațiuni desfășurate de către ONU prin crearea de forțe formate din personal militar și civil recrutat din toate statele, care au ca obiect în deosebi: prevenirea escaladării unor conflicte armate locale; garantarea respectării anumitor acorduri între părțile beligerante, în special, cele privind încetarea ostilităților; impunerea forțelor și respectarea acestora ca forțe-tampon pentru crearea condițiilor de pace și securitate necesare procesului de negociere între beligeranți; administrarea temporară a unui teritoriu; menținerea legalității și ordinii solicitate de către guvernul unei anumite țării; menținerea ordinii într-o anumită regiune unde urmează să se desfășoare anumite activități care